



Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Duplici conclusione utraq[ue] difficultas resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

Dico tertio, potestatem condendi Canones & leges Ecclesiasticas, apud Summos Pontifices, & Concilia legitime congregata residere.

52 Prima pars patet ex illo Matth. 16. *Quodcumque ligaveris super terram &c.* Ubi Christus Dominus immediate per seipsum contulit D. Petro & ejus successoribus potestatem regendi Ecclesiam: Sed præcipuum vinculum regiminis est lex: Ergo immediate contulit illi potestatem condendi leges. Similiter Joan. 21. Christus verbis illis *Pascere oves meas*, D. Petro & successoribus ejus contulit potestatem pastoralem, que est potestas regendi Ecclesiam, & condendi leges ad ejus regimen necessarias. Unde hoc veritatur discernimen inter Summos Pontifices & Principes sæculares, quod illi, ut supra dicebamus, à Republica potestatem legislativam recipiunt, illi verò eam non habent ab Ecclesia, sed à Christo immediate. Unde in cap. *Novit*, de judiciis, sic loquitur Pontifex de pontificia autoritate: *Cum non humana constitutioni, sed divina innitatur; quia potestas nostra non ex homine, sed ex Deo est.*

53 Quod verò etiam apud Concilia legitime congregata resideat autoritas condendi leges Ecclesiasticas, manifestum est, quia illa Concilia representant totam Ecclesiam, in qua, ut præcedenti conclusione ostendimus, est potestas condendi leges quibus fideles obligentur. Unde in Concilio Apostolorum, quod primum omnium fuit, hæc lex lata est, Act. 15. *Ut abstinere vos ac immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione.*

54 Episcopi etiam possunt in suis Diocesisibus quas expedire judicaverint leges condere, quæ constitutiones synodales, vel statuta Episcoporum appellantur, hocque etiam extra Synodum, ut colligitur ex cap. *Si quis de majori*, & obed. Capitula verò Ecclesiarum, licet aliqua decreta, quæ & actus capitulares vocantur, efficiant, statuta tamen aut leges condere nequeunt, sine consensu aut commissione Episcopi aut Papæ. De quo vide Sylvestrum verbo *Lex*, quæst. 4. Similiter Prælati Religionum habent quidem jus præcipiendi, sed non leges condendi, quod tantum penes Congregationes generales, seu Capitula generalia residet.

ARTICULUS IV.

Verum promulgatio sit necessaria, & essentialis legi?

S. I.

Duplici conclusione utraque difficultas resolvitur.

55 Dico primò, ut lex obliget in actu secundo, aliqualis ejus promulgatio necessariò requiritur. Ita comunitè Theologi cum D. Thoma hic art. 4. ubi sic discurre: Lex se habet per modum regulæ & mensuræ actuum humanorum, quam homines sequi debent, eique suas actiones conformare: Sed id præstare nequeunt, nisi eis lex innotescat, neque lex eis potest innotescere, nisi per promulgationem: Ergo ut lex obliget, aliqualis ejus promulgatio necessariò requiritur.

56 Confirmatur: Lex suapte naturâ est quid dirigit & illuminans, ut constat ex dictis art. 1. At quod domi latet, & est in pectore Legislatoris

A reconditum, non potest dirigere & illuminare: Ergo lex nondum cognita non potest officium legis exercere, & obligare subditos in actu secundo. Unde leges Codice de legibus, sic dicitur: *Leges sacratissimæ, quæ constringunt humanam vitam, intelligi ab omnibus debent.*

Confirmatur amplius, quia cum voluntas non possit ferri in incognitum, sequeretur homines obligari ad impossibile, si tenerentur legem servare ante sufficientem illius promulgationem.

Advertendum tamen est, me ex industria in 57 conclusione dixisse, ut lex obliget in actu secundo, aliqualem ejus promulgationem necessariò requiri, quia promulgatio non requiritur æqualiter in omnibus legibus, sed diversimodè, juxta naturam cujuslibet; nam ut omitamus legem æternam & naturam, de quibus suo loco dicemus, lex divina positiva non eget tam solemnè promulgatione, sicut lex humana; aliquando enim lex divina promulgatur solâ internâ revelatione, ut multis Prophetarum contigit; aliquando per solam externam propositionem, factam à Deo, sine aliqua solemnitate, quâ ratione Christus Dominus promulgavit suam legem Apostolis; aliquando verò per aliqua signa externa, cum solemnitate quadâ; & hoc modo lex Moisaica promulgata fuit in monte Sina, & lex Evangelica in die Pentecostes, Lex tamè humana, semper debet promulgari per signa externa, cum aliqua solemnitate, & sic obtinuit usus tam in Republica seculari quàm in Ecclesiastica. Ratio verò hujus differentie est, quia cum Deus legis divinæ institutor, sit supremus Dominus simpliciter & omnib' modis, potest modo quo voluerit intumare legem & obligare ad ejus observantiam: homo verò qui non habet tam supremum dominium, id non potest, sed cum agat veluti duplicem personam, publicam scilicet & privatam, Princeps sic debet proponere legem, ut ex modo proponendi significet se proponere illâ ut Principem condentem legem, & non ut particularem personam: hoc autem non fit nisi adhibita aliqua solemnitate publicâ, id significante: Ergo lex humana semper promulgari debet per signa externa cum aliqua solemnitate. Utrum verò sufficiat ad hujusmodi solemnem promulgationem quod denuntietur in curia Principis, an verò requiratur quod denuntietur in singulis provinciis regni, diocesisibus, aut civitatibus, dicemus infra disp. 4. cū de lege humana agemus.

Dico secundo, promulgatio non est de essentiali legis, aut ratio formalis illius, sed duntaxat conditio necessariò requisita, ut actualiter obliget sibi subditos. Est contra Medinam, Montezino, Vazquem, & alios, existimantes promulgationem esse de essentiali legis, & rationem ejus formalem ingredi. Pro qua sententia Andreas Davallius citat S. Thomam hic art. 4. sed immeritò, cum S. Doctor ibidem oppositum doceat, ut constabit ex mox dicendis.

Probat ergo primò conclusio ex D. Thoma hic art. 4. ubi asserit promulgationem esse applicationem legis ad illos qui per illam obligantur: Sed applicatio alicujus rei supponit rem jam constitutam in sua ratione formali: Ergo promulgatio supponit legem jam constitutam in sua ratione formali, & sic non est ratio formalis illius, sed duntaxat conditio necessariò requisita ut actualiter obliget.

Confirmatur: Ita se habet, ut ait S. Doctor, promulgatio legis ad legem, sicut applicatio mensuræ

suræ ad mensuratum : Sed applicatio mensuræ ad mensuratum ; supponit mensuram in sua ratione formali constitutam , ut patet inductione in omnibus mensuris : Ergo etiam promulgatio legis , eam supponit in sua ratione formali constitutam , subindeque ejus essentiam vel rationem formalem non ingreditur.

60 Probatur secundo conclusio ratione : Lex est actus prudentiæ existentis in Principe , ut constat ex dictis art. 1. Sed tota ratio formalis hujus actus salvatur ante actualem promulgationem factam subditis : Ergo & tota essentia legis. Probatur minor : Actus prudentiæ est actus intellectus practici dicantis aliquid esse faciendum : Sed ante actualem promulgationem salvatur hujusmodi dictamen : Ergo & c.

61 Probatur tertio : Lex in pectore Legislatoris recondita , non dum promulgata , apta est ad inducendam obligationem : Sed talis aptitudo sufficit ad essentiam legis , nam res per aptitudinem & actum primum , ut docent Philosophi , definiuntur , & non per actum secundum , qui modo est , modo vero non est : Ergo tota essentia & definitio legis salvatur , ante ipsius promulgationem.

62 Ut ista conclusio magis illustretur , & Adversariorum argumenta facilius dilui possint : Notandum primo , conditionem requisitam ad aliquam rationem formalem esse in duplici differentia. Aliam enim est purè accidentalis , & merè extrinseca , quæ proinde à Deo suppleri potest , sicut approximatio agentis ad passum. Alia est intrinseca & essentialis , quæ à Deo suppleri non potest , & modus intrinsecus vocari solet , qualis est apprehensio seu cognitio in objecto voluntatis , bonum enim est ratio formalis talis objecti , apprehensio vero est conditio , adeo tamen necessaria , ut bonum non possit , etiam de potentia absoluta , terminare actum voluntatis , nisi sit apprehensum , juxta illud Augustini : *Invisa amare possumus , incognita nequaquam.* Cum ergo dicimus in conclusione , promulgationem esse conditionem necessariò requisitam , ut lex obliget in actu secundo , loquimur de conditione hujus secundæ generis , seu intrinseca & essentiali , non vero de purè extrinseca & accidentali.

63 Notandum secundò , quod sicut in calore ignis duo possumus considerare , nempe quod sit calefactivus , & quod actu calefaciat : primum autem convenit illi essentialiter , secundum vero accidentaliter ; primum antecedenter ad actualem applicationem , secundum non nisi post illam : sic in lege considerare possumus , & quod sit obligativa in actu primo , ut ita dicam , & quod actualiter obliget. Primum est illi essentialiale , eique convenit ante actualem promulgationem , secundum accidit ei , cum sit actus secundus respectu primi , & non convenit ei , nisi post promulgationem. Dicimus ergo in conclusione , quod sicut applicatio non est ratio formalis , neque conditio ut calor ignis sit calefactivus , bene tamen est conditio ut actu calefaciat : ita promulgatio non est ratio formalis , imò nec conditio ut lex sit obligativa in actu primo , subindeque non ingreditur illius essentiam , sed sed totam illam supponit , sicut applicatio caloris , supponit totam essentiam caloris , est tamen conditio ut actualiter obliget sibi subditos ; cum hac differentia , quod applicatio caloris possit suppleri à Deo , quia est tantum conditio acci-

64 dentalis ; promulgatio vero non potest suppleri ab illo , quia est conditio essentialiter requisita , cum requiratur per modum propositionis objecti voluntatis , quæ cum sit appetitus rationalis , id est sequens ductum rationis & cognitionem intellectus , non potest ferri in incognitum.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò contra primam conclusionem : Ad revocationem legis non requiritur promulgatio : Ergo nec ad ejus constitutionem.

Respondent aliqui , negando consequentiam & paritatem , quia (inquirunt) plura requiruntur ad construendum , quàm ad destruendum. Sed hæc solutio displicet , nam licet ut plurimum plus requiratur ad ædificationem , quàm ad destructionem ; hoc tamen non semper est verum , sed contingit aliquando , totum quod requiritur ad constitutionem , requirit ad destructionem ; maxime quando modus destructionis est ejusdem rationis ac modus constitutionis , ut contingit quando una lex revocatur per aliam. Imò contingere potest , id quod sufficit ad constitutionem , non sufficere ad destructionem , ut patet in matrimonio , in quo consensus utriusque conjugis sufficit ad constitutionem matrimonii , non vero ad ejus dissolutionem. Unde melius respondetur , negando Antecedens , dum enim lex non revocatur per solemnem promulgationem , censetur moraliter perseverare cum sua prima & legitima promulgatione , & consequenter obligare in actu secundo ; sicut dum valor monetæ non revocatur revocatione solemnè , intimatà subditis , moraliter loquendo censetur manere , ut constat ex usu.

Obijcies secundò contra secundam conclusionem : Gratianus cap. In istis dist. 4. sic ait : *Leges instituntur , cum promulgantur* : Ergo ante promulgationem non sunt , subindeque promulgatio pertinet ad rationem formalem earum.

Confirmatur ex D. Thomæ hic art. 4. dicente quod ut lex virtutem habeat obligandi , necesse est ut promulgetur : Ergo ante promulgationem non habet rationem formalem legis. Consequentia patet , quia ad rationem formalem legis pertinet vis ad obligandum , unde lex à ligando dicitur , ut idem S. Doctor art. 1. asserit.

Confirmatur ampliùs , quia in definitione legis quam tradit S. Thomas hic art. 4. ad calcem corporis articuli ingreditur promulgatio , ut constabit ex infra dicendis : Ergo illa pertinet ad rationem formalem legis , nam definitio debet explicare rationem formalem rei , sicut explicat illius essentiam.

Ad objectionem respondeo autoritate illà Gratiani solum probari , quod per promulgationem solum instituntur leges completè , tanquam per conditionem , quantum ad vim obligandi in actu secundo , non vero tanquam per rationem formalem & quid dicitur.

Ad primam confirmationem similiter dicendum , quod quando D. Thomas ait quod ut lex virtutem habeat obligandi , necesse est ut promulgetur , solum intendit , legem ante promulgationem non habere vim obligandi in actu secundo , quia promulgatio , licet non sit de essentia legis , aut ratio formalis illius , est tamen conditio essentialiter requisita , ut lex actualiter obliget